

Напрямки подальших досліджень у сфері цифрової безпеки повинні зосередитись на вивченні нових форм кіберзагроз та способів їх подолання. Особливу увагу потрібно приділяти питанням захисту даних, конфіденційності та психологічного впливу соціальних мереж. Важливо також розробляти методи зменшення залежності від цифрових технологій і покращення цифрової грамотності серед молоді. Напрями досліджень мають охоплювати як технологічні, так і соціальні аспекти цифрової безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асєєва Ю. О. Кіберкомунікативна залежність від соціальної мережі Instagram як проблема сучасної молоді. *Габітус*. 2020. № 14. С. 152–157. URL: <https://publicum.umed.lodz.pl/info/journalseries/WUT65552>
2. Березовська Л. Вплив соціальних мереж на психологічне благополуччя особистості. *Вісник Національного університету оборони України*. 2020. № 2 (55). С. 28–36. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/214059>
3. Гіденко Є. С. Кібербулінг: насильство в соціальній мережі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2021. № 50. С. 26–29. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc50/8.pdf>
4. Гоян І., Данилова Т. Вплив соціальних мереж на психологічне функціонування особистості: до постановки проблеми. *Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія*. 2021. Т. 12. № 4. С. 118–124. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/11767>
5. Гречановська О. В., Мегем О. М., Потапюк Л. М. Вплив соціальних мереж на психологічний стан та самооцінку української молоді. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2023. Т. 34 (73). № 4. С. 60–66. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/4_2023/11.pdf
6. Лазаренко О. А., Веретенко Т. Г. Формування безпечної поведінки в Інтернет-мережі. *Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття: матеріали міжнар. наук. конф., м. Черкаси, 7 серп. 2020*. Черкаси: МЦНД, 2020. Т. 2. С. 26–34. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/article/view/4218>

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Дубровка Марина

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
dubrovka.m1978@gmail.com

Науковий керівник: Котломанітова Галина

Постановка проблеми. Збереження здоров'я дітей та підлітків є одним із пріоритетних завдань сучасної освіти. Освітній процес повинен сприяти не лише набуттю знань, а й формуванню здорового способу життя. Оновлення та вдосконалення безпечного й здорового освітнього середовища є ключовою

передумовою розвитку Нової української школи, що спрямована на забезпечення фундаментальних прав дітей, зокрема права на освіту та охорону здоров'я. У цьому контексті особливу роль відіграє соціальний педагог, який виступає посередником між учнями, батьками, педагогами та медичними працівниками, сприяючи створенню сприятливого середовища для фізичного, психічного та соціального благополуччя дитини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль збереження здоров'я в професійній діяльності педагога детально досліджена у працях як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, серед яких варто відзначити С. Архипову, Г. Валлера, Т. Веретенко, Г. Григоренко, Л. Грицюк, Т. Журавель, Н. Зимівець, А. Капську, Л. Коваль, А. Мілька, К. Ортманна. Окремі аспекти підготовки фахівців до реалізації здоров'язбережувальної діяльності розглядаються в роботах сучасних українських дослідників. Зокрема, питання пропагування здорового способу життя як ключового чинника формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів досліджувала Т. Костюченко, тоді як проблематика розвитку культури здоров'я студентської молоді в університетському середовищі висвітлена в працях Г. Кривошеєвої.

Мета статті – визначення ролі соціального педагога у забезпеченні здоров'язбереження в закладах освіти, аналіз основних напрямів його діяльності.

Виклад основного матеріалу. Здоров'язбережувальні технології являють собою комплекс заходів та умов, спрямованих на створення оптимального освітнього середовища, що сприяє збереженню, зміцненню та розвитку фізичного, емоційного, інтелектуального, особистісного та духовного здоров'я всіх учасників освітнього процесу, зокрема учнів, педагогів та іншого персоналу.

У сучасній освітній практиці ключову роль у впровадженні здоров'язбережувальних технологій відіграє соціальний педагог. Його діяльність включає інформаційно-просвітницьку роботу, профілактичну та оздоровчу діяльність, корекційно-реабілітаційну роботу (соціально-психологічний напрям) та організацію здоров'язбережувального освітнього середовища.

Інформаційно-просвітницька діяльність соціального педагога спрямована на поширення науково обґрунтованої інформації серед дітей, їхніх батьків, педагогічних працівників та представників громадськості щодо основних підходів і методів збереження як індивідуального, так і суспільного здоров'я. У процесі цієї діяльності соціальний педагог розробляє та оформлює інформаційні стенди, координує функціонування валеологічної служби та консультативних приймалень, а також ініціює проведення тематичних лекцій і просвітницьких заходів.

В освітньо-просвітницькому аспекті ця діяльність охоплює формування знань про здоров'я, засоби, методики та технології його збереження й зміцнення, а також виховання культури здоров'язбережувальної поведінки та популяризацію здорового способу життя. З метою ефективної реалізації цих

завдань соціальний педагог організовує навчальні семінари, лекції, тренінги, ділові ігри та інші інтерактивні форми роботи, орієнтовані на збереження всіх аспектів здоров'я особистості.

Профілактична діяльність соціального педагога спрямована на запобігання девіантної поведінки (адикції, делінквентність), збереження соціального добробуту особистості, забезпечення безпечних умов життєдіяльності (профілактика травматизму, запобігання захворюванням). У цьому контексті використовуються інтерактивні педагогічні методи, зокрема дискусії, рольові ігри та проектну діяльність. Крім того, організуються заходи, спрямовані на формування усвідомленого й відповідального ставлення до власного здоров'я.

Оздоровча діяльність соціального педагога спрямована на покращення фізичного та психоемоційного стану всіх учасників освітнього процесу, а також на збереження та підтримку власного здоров'я. Це реалізується шляхом формування та впровадження культури здорового способу життя, стимулювання рухової активності, застосування ефективних оздоровчих методик в освітньому середовищі (музикотерапія, кольоротерапія, ароматерапія, фітотерапія), а також через співпрацю з медичними фахівцями для моніторингу екологічних і санітарно-гігієнічних умов навчальних закладів.

Соціально-психологічний аспект здоров'язбережувальної діяльності передбачає підтримку психічного здоров'я вихованців, створення сприятливого психологічного клімату, профілактику стресових станів, розвиток комунікативних навичок і соціальної культури. Усі перелічені напрямки реалізуються через створення освітнього середовища, що сприяє зміцненню здоров'я всіх його учасників, забезпечуючи гармонійний фізичний, психічний і соціальний розвиток особистості.

Форми соціальної роботи, спрямовані на виховання культури здорового способу життя учнів, являють собою комплексну систему виховних, оздоровчих, корекційних і профілактичних заходів. До таких заходів належать інтерактивні лекції та бесіди з учнями за участю спеціалістів різного профілю, організація «уроку здоров'я як на рівні класу, так і загальношкільного масштабу, проведення тематичних класних годин, демонстрація навчальних відеоматеріалів та презентацій [3, с. 395].

Основним результатом впровадження таких заходів має стати підвищення рівня обізнаності учнів щодо принципів здорового способу життя, формування усвідомленого ставлення до власного здоров'я та розвиток навичок його збереження у повсякденному житті. Водночас соціальна робота у сфері здоров'язбереження не обмежується виключно профілактичними заходами, а охоплює створення сприятливого освітнього середовища, яке забезпечує гармонійний фізичний, емоційний та соціальний розвиток особистості.

З концептуальної точки зору, систему соціальної роботи у цій сфері можна розглядати як механізм забезпечення здоров'я, що включає такі структурні компоненти: комплекс заходів, спрямованих на оздоровлення, профілактику та лікування; організацію освітньої роботи для стимулювання

свідомого саморозвитку здобувачів середньої освіти; формування сприятливих умов для самопізнання та самореалізації всіх учасників освітнього процесу.

Аналіз наукових досліджень, здійснений на основі праць О. Безпалько [1], І. Зверєвої [4], А. Капської [2], дає змогу зробити висновок, що соціальний педагог закладу загальної середньої освіти виконує низку професійних функцій, серед яких: діагностична, прогностична, комунікативна, консультативна, освітньо-виховна, правозахисна, організаційна, попереджувально-профілактична та соціально-терапевтична. Враховуючи змістове наповнення кожної функції, визначене науковцями, їх адаптовано до специфіки формування здоров'язбережувальної компетентності здобувачів освіти у межах освітнього середовища.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Здоров'язбережувальна діяльність соціального педагога, яка охоплює аспекти соціального виховання особистості та надання допомоги в процесі її соціалізації та адаптації до суспільства, є системною та цілеспрямованою роботою, що сприяє збереженню та зміцненню не тільки фізичного, але й соціального та духовного здоров'я індивіда. У контексті освітнього середовища соціальний педагог здійснює превентивну діяльність, орієнтовану на запобігання девіантній поведінці учнів. Важливим елементом його роботи є організація та проведення індивідуальних і групових занять, які сприяють розвитку комунікативних навичок у дітей. Окрім того, педагог займається формуванням духовно-моральних якостей особистості та розвиває в учнів стійкість до життєвих труднощів і стресових ситуацій.

Перспективними напрямками подальших досліджень є детальний аналіз конкретних здоров'язбережувальних технологій у практичній діяльності соціального педагога, дослідження ефективності цієї діяльності щодо різних вікових та цільових груп здобувачів освіти, а також дослідження специфіки застосування здоров'язбережувальних технологій у роботі з педагогічними колективами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю в територіальній громаді: теоретико-методичні основи : монографія. Київ : Науковий світ, 2006. 363 с.
2. Капська А. Й. Соціальна робота : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 400 с.
3. Пилюк Н. Діяльність соціального педагога з реалізації здоров'язбережувальних технологій в освітньому середовищі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 10 (104). С. 391–400.
4. Соціальна педагогіка: теорія і технології: підручник / за заг. ред. І. Д. Зверєвої. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 316 с.